

MATTHEÛS

7:1-5

Jezus verbiedt huichelachtig oordelen,
maar niet het vormen van rechtvaardige
morele oordelen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/mattheus/7-1-5

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	‘Oordeel niet’ in zijn context	4 min	3
2	Moreel en rechtvaardig oordelen	4 min	5
3	De balk, de splinter en huichelarij	5 min	8
4	Paulus over christelijk onderscheid	9 min	10
5	Eerst jezelf toetsen, dan de ander helpen	3 min	16
	Om verder te lezen		17

1

‘Oordeel niet’ in zijn context

We gaan kijken naar een van de meest verkeerd begrepen verzen in de Schrift en, durf ik wel te zeggen, naar het favoriete Bijbelvers van de niet-christen. Kun je raden wat het favoriete Bijbelvers van de niet-christen is? Ik ben zelf nooit echt een niet-christen geweest. Ik ben al sinds mijn jeugd christen, dus ik moet afgaan op het aantal keren dat niet-christenen het aanhalen om te raden wat hun favoriete Bijbelvers is. Kun je één vers bedenken dat, meer dan welk ander vers in de hele Bijbel ook, het vaakst door ongelovigen wordt aangehaald?

Ik zal je een kleine aanwijzing geven. Het staat in Mattheüs 7, vers 1. Jezus zei:

Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt;

MATTHEÛS 7:1

Ongelovigen halen dit voortdurend aan, meestal tegen christenen. Want christenen hebben vaak zeer kritische dingen te zeggen over ongelovigen en over veel dingen in het leven van ongelovigen, omdat ongelovigen nu eenmaal heel wat dingen doen die de Bijbel verbiedt. Helaas doen sommige christenen dat ook, hoewel ze dat niet horen te doen.

Het punt is dat ongelovigen, wanneer ze met kritiek van christenen worden geconfronteerd, meestal graag dit vers aanhalen:

Oordeel niet, dan word je zelf ook niet geoordeeld.

Ze denken dat ze door dit te doen de christen terechtwijzen en erop wijzen dat de christen een van de voornaamste leringen van zijn eigen Heere Jezus Christus veronachtzaamt, Die dit vers heeft onderwezen.

Maar zoals ik al zei, is dit volgens mij een van de meest verkeerd begrepen verzen in de Schriften. Zelfs christenen lijken het niet erg goed te begrijpen. Laten we het daarom in zijn context bekijken. Het staat in Mattheüs 7, vers 1, en we moeten het vers

begrijpen in het licht van wat erop volgt. Ik wil graag de eerste zes verzen van Mattheüs 7 lezen:

Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt; want met het oordeel waarmee u oordeelt, zult u zelf geoordeeld worden; en met welke maat u meet, zal er bij u ook gemeten worden. Waarom ziet u wel de splinter in het oog van uw broeder, maar merkt u de balk in uw eigen oog niet op? Of, hoe zult u tegen uw broeder zeggen: Laat toe dat ik de splinter uit uw oog haal; en zie, er is een balk in uw eigen oog? Huichelaar, haal eerst de balk uit uw oog en dan zult u goed kunnen zien om de splinter uit het oog van uw broeder te halen. Geef het heilige niet aan de honden, en werp uw parels niet voor de zwijnen, opdat die ze niet op enig moment met hun poten vertrappen, zich omkeren en u verscheuren.

MATTHEÛS 7:1-6

Het is interessant dat sommigen aannemen dat Jezus, toen Hij zei:

Oordeel niet, dan word je zelf ook niet geoordeeld, wel van mening moet zijn geweest dat iedere beoordeling van het gedrag van andere mensen onaanvaardbaar is. Maar is het niet interessant dat Hij slechts enkele verzen later zegt:

Geef wat heilig is niet aan de honden en gooi je parels niet voor de zwijnen. Hij heeft het hier niet over letterlijke honden of letterlijke varkens. Hij heeft het over een bepaalde categorie mensen. Hij gebruikt beeldspraak.

Als Jezus wil dat we onze parels niet voor de zwijnen werpen, hoe kunnen we dan weten wanneer we dat wel doen en wanneer niet, tenzij we oordelen dat sommige mensen zwijnen zijn en andere niet? Laten we hier realistisch zijn. Jezus wil dat we op de een of andere manier overeenkomstig dit vers handelen. Als ik mijn parels niet voor de zwijnen mag werpen, hoe kan ik dit dan gehoorzamen, tenzij ik geoordeeld heb dat de ene persoon een zwijn is en de andere niet?

Natuurlijk is het niet erg liefdevol om van iemand te denken dat die persoon een zwijn is. Maar Jezus gaf duidelijk aan dat sommige soorten mensen werkelijk het best met die benaming aangeduid kunnen worden. Het is belangrijk dat we weten welke mensen Hij op het oog heeft, en daarvoor moeten we toch bepaalde oordelen vellen?

2

Moreel en rechtvaardig oordelen

Oordelen is in feite een van de voornaamste bezigheden van morele wezens en moet gebeuren, tenzij we in een amorele wereld willen leven. Want oordelen betekent eenvoudigweg dat je een beslissing neemt, een morele beslissing: is deze handeling moreel juist of moreel verkeerd? Dat is het soort oordeel dat we voortdurend moeten vellen.

Als je in de verleiding komt om overspel te plegen, kun je die verleiding alleen vermijden als je oordeelt dat zulk gedrag verkeerd is. Als je dat oordeel niet velt, zal niets je ervan weerhouden het te doen. Als je in de verleiding komt om van je werkgever te stelen, tegen je vrienden of tegen de overheid te liegen, of iets anders te doen wat verkeerd is, kun je daar geen weerstand aan bieden tenzij je besluit dat dit gedrag onaanvaardbaar is, dat dit gedrag verkeerd is. Zo'n beslissing nemen is een oordeel vellen. Dat is wat het is. Het is een moreel oordeel.

Heeft Jezus ons geleerd dat we geen morele oordelen moeten vellen? Natuurlijk niet. Jezus velde voortdurend morele oordelen. Hij zei:

Maar Ik zeg u dat al wie naar een vrouw kijkt om haar te begeren, in zijn hart al overspel met haar gepleegd heeft.

MATTHEÛS 5:28

Dat is een moreel oordeel. Jezus zei:

Maar Ik zeg u: Al wie ten onrechte boos is op zijn broeder, zal schuldig bevonden worden door de rechtbank. En al wie tegen zijn broeder zegt: Raka! zal schuldig bevonden worden door de Raad; maar al wie zegt: Dwaas! die zal schuldig bevonden worden tot het helse vuur.

MATTHEÛS 5:22

Dat is een morele beoordeling.

Gedurende heel Jezus' bediening velt Hij morele oordelen. Hij zei zeer harde dingen tegen de schriftgeleerden en Farizeeën en veroordeelde hen om hun huichelarij. Dat is een oordeel dat wordt geveld. Jezus kan mensen onmogelijk geleerd hebben om helemaal geen enkel oordeel te vellen. Hij gebiedt Zijn discipelen zelfs om bij bepaalde gelegenheden wel te oordelen. In Johannes 7, vers 24, bijvoorbeeld, begint het vers met dezelfde woorden als het vers dat we in Mattheüs 7:1 lezen:

Oordeel niet naar wat voor ogen is, maar vel een rechtvaardig oordeel.

JOHANNES 7:24

We lezen in Mattheüs 7:1:

Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt;

MATTHEÛS 7:1

In Johannes 7:24 begint het ook met de woorden:

Oordeel niet.

Jezus gaat echter verder en verduidelijkt het:

Oordeel niet afgaand op wat je ziet, maar oordeel rechtvaardig.

Dit zijn twee afzonderlijke geboden van Christus. Het ene is:

Oordeel niet, en het andere is:

Oordeel niet naar wat voor ogen is, maar wel een rechtvaardig oordeel.

JOHANNES 7:24

Hij zegt:

Oordeel niet afgaand op wat je ziet, maar oordeel wél rechtvaardig.

Wat bedoelt Hij? Benader de dingen niet oppervlakkig. Spreek geen oordeel over iets uit voordat je het werkelijk helemaal hebt aangehoord. In Spreuken staat:

Wie antwoordt voordat hij geluisterd heeft, het is hem tot dwaasheid en schande.

SPREUKEN 18:13

Vaak vellen we een overhaast oordeel over dingen zonder ze werkelijk helemaal te hebben aangehoord. Iets lijkt ons op een bepaalde manier te zijn. We gaan af op hoe het er aan de oppervlakte uitziet en vellen een oordeel dat veel te voorbarig is.

De Bijbel zegt in Spreuken ook dat wie als eerste zijn eigen zaak bepleit, gelijk lijkt te hebben, totdat zijn naaste komt en hem ondervraagt. Soms vellen we een oordeel over iets terwijl we maar één kant van de kwestie hebben gehoord en de andere kant niet. Dat is verkeerd. Dat is oordelen naar wat iets lijkt te zijn. Het is een oppervlakkig, niet diepgaand soort oordeel. Jezus zei:

Nee, doe dat niet. Je moet rechtvaardig oordelen.

Dat is een gebod van Christus, net zoals het gebod om niet te oordelen een gebod van Christus is. Het is duidelijk dat de Bijbel en Jezus ons aansporen om op een bepaalde manier wel te oordelen en op een andere manier niet te oordelen. Volgens Johannes 7:24 is oordelen naar wat iets lijkt te zijn dus één manier waarop we niet moeten oordelen.

3

De balk, de splinter en huichelarij

Is dat waar Jezus het hier in Mattheüs over heeft? Nee, dat is het niet. Hij heeft het over een ander soort oordelen, en het is heel duidelijk wat dat is. Hij zegt dat als je anderen oordeelt, je geoordeeld zult worden met dezelfde maat die je gebruikt om hen te oordelen. Als je een meetlat gebruikt om iemand te meten, zal die meetlat worden gebruikt om jouw morele leven te meten. Daar kun je dus maar beter op voorbereid zijn.

Hij vergelijkt het met iemand die een balk in zijn oog heeft. Als het mogelijk was om een balk in je oog te hebben, zou je gezichtsvermogen daardoor natuurlijk ernstig worden belemmerd. Toch denkt hij dat hij een splinter in het oog van iemand anders ziet en biedt hij aan die te verwijderen. Het aanbod om een splinter uit het oog van je naaste te verwijderen, is Jezus' manier om in beeldspraak te zeggen dat je iemand oordeelt en kritiek op hem levert. Je probeert hem te vertellen hoe hij zich kan verbeteren en wat er mis met hem is: 'Laat mij die splinter uit je oog halen. Laat mij kritiek op je leveren. Laat mij je helpen je fouten te zien.' Dat is waar Hij naar verwijst wanneer Hij spreekt over iemand die een splinter uit het oog van zijn naaste haalt. Dat komt neer op hem beoordelen op een manier waarvan Hij zegt dat we die niet moeten hanteren.

Hij zegt echter dat je niet tegen je naaste kunt zeggen: 'Laat mij die splinter uit je oog halen,' als je een balk in je eigen oog hebt. Maar in vers 5 zegt Hij wel:

Huichelaar, haal eerst de balk uit uw oog en dan zult u goed kunnen zien om de splinter uit het oog van uw broeder te halen.

MATTHEÛS 7:5

Als de splinter uit het oog van je broeder verwijderen betekent dat je kritiek op hem levert en hem helpt zijn fouten te zien, dan kun je dat doen zodra de balk niet meer in je eigen oog zit. Jezus zei:

Haal eerst de balk uit je oog, dan kun je weer helder zien en over anderen oordelen.

Wat is die balk in het oog? Waar heeft Hij het hier over? Dat is heel duidelijk als je nauwkeurig kijkt naar wat Hij zei. In vers 5 zei Hij:

Huichelaar, haal eerst de balk uit je eigen oog. Dan zul je helder genoeg zien om de splinter uit het oog van je broeder te halen.

Iemand die beweert goed genoeg te kunnen zien om kritiek op een ander te leveren, maar in zijn eigen leven hetzelfde probleem heeft, zelfs in ernstiger mate dan degene op wie hij kritiek levert, is een huichelaar.

Wat Jezus de discipelen dus verbiedt, is huichelachtig oordelen: ze moeten niet met twee maten meten. Daar komt het werkelijk op neer. Je moet anderen niet beoordelen naar een andere maatstaf dan die waarnaar je jezelf beoordeelt. Daarom zei Hij dat de maatstaf die je gebruikt, het oordeel waarmee je oordeelt, als oordeel naar jou zal terugkeren: je zult er zelf naar geoordeeld worden. Dezelfde maat die je gebruikt, of dezelfde maatstaf die je gebruikt, zal worden gebruikt om jou te meten.

Het punt hier is dus dat Jezus huichelachtig oordelen verbiedt. Hij spreekt degene die Hij zegt te stoppen met oordelen aan als huichelaar en zegt dat hij deze balk uit zijn eigen oog moet halen. Hij acht het echter wel mogelijk om de balk uit het oog te halen en helder genoeg te zien om de splinter uit het oog van de broeder te verwijderen. Dat zegt Hij heel duidelijk in vers 5.

De vraag is dan: tot wie spreekt Jezus wanneer Hij hun opdraagt niet te oordelen? Hij spreekt tot de huichelaar die in zijn eigen leven grotere problemen heeft dan de problemen in het leven van degene op wie hij kritiek levert en die hij oordeelt. Als dezelfde maatstaf die hij gebruikt om kritiek op die ander te leveren op zijn eigen leven werd toegepast, zou hij daardoor zwaar veroordeeld worden. Dat is wat Jezus zegt. Mensen die zelf niet kunnen standhouden onder het oordeel van een bepaalde maatstaf, moeten anderen daarom niet streng oordelen door die maatstaf te gebruiken.

Als ik nu naar iemand toe zou gaan die een homoseksuele levensstijl heeft, wat volgens mij tegen de Schrift ingaat en daarom verkeerd is, en ik zou tegen hem zeggen:

Je leeft op een manier waar God niet blij mee is. Maar stel dat ik zelf met een vergelijkbare zonde worstelde — bijvoorbeeld pornografie, of dat ik mijn vrouw bedroog, God verhoede het. Dan is dit het punt: als ik iemand om zijn morele leven bekritiseer, terwijl dezelfde maatstaf van morele zuiverheid die ik op hem toepas mij zou veroordelen, dan ben ik de huichelaar over wie Hij spreekt. Als ik God niet gehoorzaam, kan ik niet oordelen over anderen die God niet gehoorzamen.

Maar als ik de balk uit mijn eigen oog haal, als ik God inderdaad gehoorzaam, als ik in gehoorzaamheid aan Hem leef, dan ben ik in een positie om anderen die ongehoorzaam zijn te helpen hun dwaling in te zien. Dat is wat Jezus zegt. Jezus verbiedt beslist niet iedere vorm van oordelen. Sterker nog, zoals ik al zei, Hij gebiedt ons:

Oordeel niet naar wat voor ogen is, maar vel een rechtvaardig oordeel.

JOHANNES 7:24

4

Paulus over christelijk onderscheid

Als je naar Paulus kijkt in 1 Korinthe, zul je merken dat Paulus het hele boek 1 Korinthe door bepleit dat christenen onderscheidingsvermogen gebruiken, dat ze dingen beoordelen. Oordelen betekent eenvoudig dat je onderscheidingsvermogen gebruikt, dat je een oordeel vormt, dat je onderscheid maakt. In 1 Korinthe 2:15 zegt Paulus bijvoorbeeld:

De geestelijke mens beoordeelt wel alle dingen, zelf echter wordt hij door niemand beoordeeld.

1 KORINTHE 2:15

Een geestelijk mens — dat wil zeggen, iemand die geen balk in zijn oog heeft — is in een positie om alles rechtvaardig te beoordelen en daarbij helder te zien. Paulus zegt dus in 1 Korinthe 2:15 dat de geestelijke mens werkelijk alle dingen beoordeelt.

In hoofdstuk 5 van 1 Korinthe, vers 3, spreekt hij over een man die in een incestueuze relatie leefde en deel uitmaakte van de gemeente. Paulus zegt:

Ik heb, hoewel afwezig met het lichaam, maar aanwezig met de geest, namelijk reeds besloten — alsof ik aanwezig was — ten aanzien van hem die dat zo gedaan heeft,

1 KORINTHE 5:3

Paulus zegt met andere woorden:

Ik heb over hem geoordeeld.

De Engelse Bijbeltekst waarop de spreker zijn woordkeus baseert, gebruikt hier ‘judged’, waar de aangehaalde Nederlandse vertaling ‘besloten’ heeft.

Later in hetzelfde hoofdstuk, in vers 12 en 13, zegt hij:

Het is toch niet aan mij om hen die buiten zijn te oordelen? Oordeelt u immers niet alleen hen die binnen zijn? Maar hen die buiten zijn, oordeelt God. En doe de kwaaddoener uit uw midden weg.

1 KORINTHE 5:12-13

Paulus zegt dat christenen het morele gedrag van mensen binnen de gemeente moeten beoordelen. De mensen buiten de gemeente vallen buiten ons terrein. Het is Gods zaak om hen te oordelen.

In 1 Korinthe 6:2-5 zegt Paulus:

Weet u niet dat de heiligen de wereld zullen oordelen? En als door u de wereld geoordeeld wordt, zou u dan ongeschikt zijn voor de meest onbeduidende rechtszaken? Weet u niet dat wij engelen zullen oordelen? Hoeveel te meer dan alledaagse dingen? Als u dus rechtszaken hebt over alledaagse dingen, stel dan hen aan die in de gemeente niet in aanzien zijn. Tot beschaming zeg ik u dit. Is er dan onder u niemand die wijs is, zelfs niet één, die in staat zou zijn een oordeel te vellen in een geschil tussen zijn broeders?

1 KORINTHE 6:2-5

Zie je dit? Paulus zegt dat de gemeente tekortschiet als er niemand in de gemeente wijs genoeg is om zulke zaken voor hen te beoordelen. Een geestelijk mens beoordeelt alle dingen, en christenen moeten zich voortdurend een oordeel vormen.

Trouwens, niet-christenen doen dat voortdurend. Ook zij beoordelen voortdurend dingen. Ze beoordelen voortdurend of iemand hen goed behandelt of niet. Iemand die nooit oordeelt bestaat niet, want om volkomen zonder oordeel te zijn, zou je amoreel moeten zijn. Je zou iemand moeten zijn die in geen enkele situatie een mening heeft over wat goed en verkeerd is. Zo iemand loopt er op deze planeet niet rond.

Er zijn misschien mensen die beweren dat ze zo zijn. Er zijn mensen die zeggen dat God niet bestaat, dat er daarom geen absolute normen bestaan, en dat er daarom geen goed en geen kwaad bestaat. Dat kunnen ze zeggen, maar loop op hen af en steel onder bedreiging met een vuurwapen hun portemonnee. Kijk dan maar of ze geloven dat dat verkeerd was of niet. Ze geloven wel degelijk dat er goed en kwaad bestaat.

Er zijn mensen voor wie het filosofisch gezien modieus is om te zeggen dat ze niet in absolute morele normen geloven. Ze geloven niet in goed en kwaad. Maar niemand leeft ooit op die manier, want we leven in een wereld waarin iemand dood zou moeten zijn om niet te beseffen dat sommige dingen verkeerd zijn. Als iemand zegt dat hij niet gelooft dat ook maar iets verkeerd is, ga dan zijn stereo-installatie uit zijn huis stelen.

Of leen zijn auto, rijd hem total loss en laat hem langs de kant van de weg achter. Kijk dan of hij vindt dat dat goed of verkeerd was. Ik garandeer je dat hij daar een mening over zal hebben.

In 1 Korinthe 7:25 spoort Paulus de christenen aan om over bepaalde zaken een oordeel te vormen. De Engelse Bijbeltekst waarop de spreker zijn formulering baseert, gebruikt hier ‘judgment’, waar de aangehaalde Nederlandse vertaling ‘mening’ heeft. Paulus zegt:

Wat betreft hen die nog maagd zijn, heb ik geen bevel van de Heere. Ik geef echter mijn mening als iemand die barmhartigheid van de Heere heeft gekregen om trouw te zijn.

1 KORINTHE 7:25

In vers 40 van 1 Korinthe 7 zegt hij ook:

Maar zij is gelukkiger, als zij zo blijft, naar mijn mening. En ik denk ook dat ik de Geest van God heb.

1 KORINTHE 7:40

Daarmee bedoelt hij dat de weduwe naar zijn oordeel gelukkiger is als ze ongehuwd blijft. Ook hier gebruikt de Engelse Bijbeltekst ‘judgment’, waar de aangehaalde Nederlandse vertaling ‘mening’ heeft. Paulus vormt oordelen en hij spoort de christenen aan om eveneens oordelen te vormen. In 1 Korinthe 11:13 zei Paulus:

Oordeel bij uzelf: is het gepast dat een vrouw met onbedekt hoofd tot God bidt?

1 KORINTHE 11:13

Hij zegt dat ze deze zaak zelf moeten beoordelen. Het is belangrijk dat je in staat bent om oordelen te vormen.

In hoofdstuk 14 van 1 Korinthe, vers 29, zegt hij:

En laten twee of drie profeten spreken, en laten de anderen het beoordelen.

1 KORINTHE 14:29

Dat wil zeggen: laat de anderen in de gemeente de profetie beoordelen. Wat moeten ze eraan beoordelen? Ze moeten beoordelen of die juist of onjuist is, of die waar of onwaar is, of het een echte profetie of een valse profetie is.

Zie je hoe vaak de Bijbel ons zegt dat we over dingen moeten oordelen? Als we niet over dingen oordelen, weigeren we feitelijk gebruik te maken van het onderscheidingsvermogen dat mensen wel en dieren niet hebben. Dieren hebben niet het vermogen om morele oordelen te vellen. Dieren handelen alleen uit instinct, maar mensen hebben een vermogen dat dieren niet hebben. Dit maakt deel uit van het beeld van God in ons: we weten dat sommige dingen goed en andere dingen verkeerd zijn. Dit is een menselijke eigenschap. Het is een eigenschap die op die van God lijkt.

God was de eerste Persoon Die wist dat sommige dingen goed en andere dingen verkeerd waren. Adam en Eva werden natuurlijk voor het eerst verleid door de slang, die zei:

Maar God weet dat, op de dag dat u daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden en dat u als God zult zijn, goed en kwaad kennend.

GENESIS 3:5

Die kennis van goed en kwaad is eenvoudigweg het vermogen om morele oordelen te vellen. Natuurlijk is dit een vermogen dat op dat van God lijkt. Satan zei:

Jullie zullen als God zijn en weten wat goed en kwaad is.

Op dat ene punt had hij gelijk. Nadat ze van de vrucht hadden gegeten, leken ze in sommige opzichten minder op God. Ze waren minder heilig, minder rein en minder onschuldig dan Hij. Maar God Zelf erkende tegen het einde van Genesis 3 dat ze meer

op God waren gaan lijken in de zin dat ze goed en kwaad kenden. Dat was niet noodzakelijkerwijs iets waarin Hij wilde dat ze meer inzicht zouden krijgen, en het was voor hen de verkeerde richting om in te gaan.

Maar het punt is dat God Degene is Die goed en kwaad kent. Hij is Degene Die de uiteindelijke Rechter over alle dingen is, en de enige manier waarop wij in harmonie met Hem kunnen leven, is door met Zijn oordelen in te stemmen. Wanneer Hij oordeelt dat iets goed is en wij niet oordelen dat het goed is, dan hebben we geen voeling met de werkelijkheid. Als God zegt dat iets verkeerd is en wij niet erkennen dat het verkeerd is, dan hebben we geen voeling met de werkelijkheid.

De morele werkelijkheid is net zo werkelijk als de fysieke werkelijkheid. Net zoals er werkelijk een planeet aarde, een zon en een maan zijn — die behoren tot de fysieke werkelijkheid — zo is het even zeker dat moord, overspel en diefstal moreel verkeerd zijn. Het is een ander soort werkelijkheid, maar toch is het werkelijkheid. Oordelen is eenvoudigweg onze manier om die werkelijkheid te erkennen.

Zoals een man die kan zien onderscheid kan maken tussen verschillende kleuren en tussen licht en duisternis, zo kan iemand die een rechtvaardig oordeel kan vellen, onderscheid maken tussen wat moreel goed en wat moreel verkeerd is. Als iemand dat niet kan, betekent dit dat zijn waarneming vervormd is. Als iemand weigert dat te doen, betekent dit dat hij weigert volledig mens te zijn. Want alleen de menselijke soort heeft van God het vermogen gekregen om te weten dat er moreel goed en kwaad bestaat en om dat te kunnen herkennen. De Schriften zijn er om ons van die dingen bewust te maken.

5

Eerst jezelf toetsen, dan de ander helpen

Het onderwijs van Jezus in deze specifieke passage in Mattheüs 7 gaat niet over het vellen van juiste oordelen, en daar heb ik veel over gesproken. Het gaat erom dat je geen verkeerde oordelen velt. Het gaat erom dat je mensen niet beoordeelt aan de hand van een maatstaf waardoor je zelf veroordeeld zou worden als zij diezelfde maatstaf namen en die langs jou legden. Jezus zei:

want met het oordeel waarmee u oordeelt, zult u zelf geoordeeld worden; en met welke maat u meet, zal er bij u ook gemeten worden.

MATTHEÛS 7:2

Hij vergeleek het met een balk, een plank, in je oog, terwijl degene over wie je oordeelt misschien slechts een splinter heeft.

Maar Hij zei wel dat het mogelijk en noodzakelijk is om, als je zo iemand bent, zo'n huichelaar, geen huichelaar meer te zijn en die plank uit je oog te halen. Dat wil zeggen, het gebrek in je eigen leven dat door die plank wordt voorgesteld: daarvan moet je je bekeren. Je moet het wegdoen. Je moet iemand worden die andere mensen van dienst kan zijn door splinters uit hun ogen te halen.

Let erop hoe Jezus het ziet. Rechtvaardig over iemand oordelen is diegene een dienst bewijzen, zoals wanneer je een splinter uit zijn oog haalt. Als je iets in je oog had, zou je er zeker baat bij hebben als iemand je hielp die splinter uit je oog te halen, en je zou dat waarderen. Waarom stellen mensen het dan niet op prijs wanneer er over hen geoordeeld wordt? Sommigen stellen het meer op prijs dan anderen, maar de meeste mensen stellen het niet op prijs wanneer er over hen geoordeeld wordt door iemand die zij als een huichelaar zien, iemand van wie ze zeggen: 'Deze persoon is niet beter dan ik en hij bekritiseert mij.' Jezus geeft aan dat die afkeer net zo redelijk is als wanneer iemand een splinter in zijn oog had en niet geholpen wilde worden door iemand die een plank in zijn eigen oog heeft. Maar als christenen rondliepen met minder planken in hun ogen, als christenen meer leefden zoals Christus, dan zouden

hun suggesties, hun kritiek, hun opbouwende opmerkingen — met andere woorden, hun oordelen — misschien beter ontvangen worden door degenen die er baat bij zouden kunnen hebben. Vergeet niet: met liefde beoordeeld worden, rechtvaardig beoordeeld worden, is geen nadeel. Als ik iets verkeerd doe, bewijst degene die mij dat vertelt mij een grote dienst. Maar het is voor mij veel moeilijker om dat van die persoon aan te nemen als die persoon overduidelijke gebreken in zijn eigen christelijke levenswandel heeft.

Als christen behoor ik nederig genoeg te zijn om zulke kritiek te aanvaarden, ook als die afkomstig is van iemand die zelf allerm minst onberispelijk is. Degene die mij bekritiseert, heeft misschien duidelijke tekortkomingen. Toch behoor ik bereid te zijn om te overwegen of zijn kritiek terecht is, want ik kan daar baat bij hebben, ook als hij er zelf geen baat bij heeft.

Als christen moet ik dus nederig kritiek aanvaarden, zelfs van onwaardige gevers. Maar ik kan niet verwachten dat anderen mijn kritiek en mijn oordeel over hen aanvaarden als mijn eigen leven niet in overeenstemming is met de maatstaf die ik hanteer wanneer ik hen beoordeel en bekritiseer. Dat is wat Jezus hier leert. We komen nog terug op de Bergrede.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Mattheüs 7:1
- Mattheüs 7:1-6
- Mattheüs 5:28
- Mattheüs 5:22
- Johannes 7:24
- Spreuken 18:13
- Mattheüs 7:5
- 1 Korinthe 2:15
- 1 Korinthe 5:3
- 1 Korinthe 5:12-13

- 1 Korinthe 6:2-5
- 1 Korinthe 7:25
- 1 Korinthe 7:40
- 1 Korinthe 11:13
- 1 Korinthe 14:29
- Genesis 3:5
- Mattheüs 7:2

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.